

มุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน :
กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

Perspective of Local Administrators Regarding the Roles of Internal Auditors : A Study
of Local Administration Organizations in Phra Yuen District, Khon Kaen Province

ศิริลักษณ์ พงษ์ประเสริฐ¹
เพ็ญณี แนนรท²

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มี ต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน 2) วิเคราะห์วิธีการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่น การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 42 คน คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าความถี่ร้อยละและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) มุมมองผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ที่ต้องพัฒนา คือ โครงสร้างของงานตรวจสอบภายใน การติดตามผลการตรวจสอบระดับปานกลาง คือช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ การพัสดุ ถูกต้องตามระเบียบ ระดับมาก คือ ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานภายในองค์กร ป้องปรามมิให้เกิดการทุจริต เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาได้ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส 2) วิเคราะห์วิธีการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่น พบว่า ในการพัฒนางานด้านตรวจสอบภายใน ทำได้โดยผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญและยอมรับกระบวนการตรวจสอบภายใน เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้องตามระเบียบ และควรเพิ่มตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในให้ครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางด้านการตรวจสอบภายใน

คำสำคัญ : มุมมองผู้บริหารท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study were to : 1) investigate perspectives of the administrators regarding perspective of administrators regarding the roles of internal auditors in Local Administration Organizations in Phra Yuen District, Khon Kaen Province, 2) analyze the performance of internal audit in Executive Perspectives. The data were obtained from forty-two key informants : six of presidents of local government, thirty-six involves party including deputy president, head of the local government office, directors of financial department, educational department . The research instrument was structured-interview. The obtained-data were analyzed by content analysis.

The results showed that: 1) Executive Perspectives viewed the roles of internal auditors that need to be developed were in the aspects of structural of internal auditing work and the following-up of results from auditing. The Executives ranked the work of auditor at moderate level in the aspects of supporting and monitoring the financial management so the work get done properly. The aspects which were ranked at high level

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² นักวิจัยกลุ่มวิจัยการบริหารกิจการท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

included; supporting internal administrative work, preventing corruption, providing guidelines and consultative for work units, showing their good personalities and human relationship, accountability and integrity. 2) How to perform an internal audit found that in view of the management : To develop the internal audit done by managers and supervisors need to focus on and accept the audit. The practice was required by regulation, it should be added the internal auditors to all local governments and for efficient operation of the internal audit.

Keywords : perspective of administrators, roles of internal auditors local administrator

บทนำ

การตรวจสอบภายในภาครัฐของประเทศไทยเกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 ได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการในหน่วยงาน 1 คนหรือหลายคน ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในจนถึงปี พ.ศ.2519 การตรวจสอบภายในเริ่มมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้ส่วนราชการที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เทียบเท่าในทุกจังหวัด มีโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน โดยให้มีสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการแล้วแต่กรณี ต่อมาปี พ.ศ.2546 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในของรัฐขึ้น คือ ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน พ.ศ.2546 โดยระเบียบฯ นี้ กำหนดให้มีแนวทางการตรวจสอบที่มีการบริหารจัดการเปิดเผย โปร่งใส อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินงานการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์กร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ส่วนราชการที่ไม่มีผู้ตรวจสอบภายในได้แต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีผู้ตรวจสอบภายใน (กรมบัญชีกลาง, 2551)

สำหรับการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พบว่า มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ได้ออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ และประกาศเรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการฯ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท. เทศบาล อบต.) มีโครงสร้าง และกรอบอัตรากำลังตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สิน รวมทั้งการตรวจสอบการบริหารงานด้านอื่นๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ประเมินผลของระบบการควบคุมภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรายงานผลการตรวจสอบ และการเสนอข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น จากอดีตจนถึงปัจจุบัน บทบาทและอำนาจหน้าที่ของการตรวจสอบภายใน ได้รับ

การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับระบบการตรวจสอบภายในเป็นอย่างมาก เนื่องจาก การตรวจสอบภายในเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน ที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีความถูกต้องโปร่งใส เพราะกระบวนการตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (วารุณี สุกใส, 2550) ดังเช่น ประภัสสร สมออน (2559) ศึกษาความเป็นอิสระในการสอบบัญชี : คุณภาพการสอบบัญชี ที่สรุปไว้ว่า การตรวจสอบการเงินเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยความเป็นอิสระ ปฏิบัติตามข้อกำหนดและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบโดยใช้จรรยาบรรณในการสังเกตและสงสัย อย่างเป็นกลางเพื่อให้ได้มาซึ่งรายงานการตรวจสอบที่มีความถูกต้อง เทียบธรรม และสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ในด้านการบริหารงานตรวจสอบภายใน มีผู้ศึกษาวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับตรวจสอบภายในว่า การตรวจสอบภายในช่วยให้การทำงานเป็นไปตามระบบ ถูกต้องตามระเบียบ และมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ ช่วยผลักดันความสำเร็จ เนื่องจากการตรวจสอบภายในไม่ใช่การจ้องจับผิด แต่เป็นการให้บริการ 2 ลักษณะ คือ การบริการให้ความเชื่อมั่นและการบริการให้คำปรึกษา (นันทนา แจ่มสว่าง, 2553, กาญจนา วิมลไชยจิตร, 2556, สุนา สุทธิเกียรติ, 2558)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารท้องถิ่นเท่าที่ควร เนื่องจาก มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยตรวจสอบภายใน และมองว่างานตรวจสอบภายในเป็นงานที่ “จ้องจับผิด” “เพิ่มภาระ” ในการปฏิบัติงานขององค์กร จะเห็นได้จากข้อมูลการสำรวจจำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2558 พบว่า อปท.ทั้งสิ้นจำนวน 7,851 แห่ง ไม่มีผู้ตรวจสอบภายในจำนวน 7,163 แห่ง คิดเป็น 91.24%

(ชวาร์ทซ์ แก้วสีปลาต, 2559) นอกจากนี้ ยังพบว่า ในเขตอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมี อบท. จำนวน 6 แห่ง กลับมี ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในเพียง 2 แห่ง ซึ่งการไม่มีงานตรวจสอบภายในอยู่ในโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรและไม่มีตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งอาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติของทางราชการ รวมถึงข้อบังคับต่าง ๆ และอาจถูกตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก คือ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ซึ่งปรากฏเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาสำคัญอีกประการคือ เนื่องจากระดับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ยังไม่อาจกำหนดอำนาจหน้าที่ให้เท่าเทียมกับหัวหน้าหน่วยรับตรวจ (หรือมีฐานะต่ำกว่ากอง) ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับและขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานแม้ใช้อำนาจอนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่นแล้วก็ตาม ดังนั้น ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องพัฒนาตนเองเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งทางด้าน 1) หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน 2) จริยธรรมและมาตรฐานการตรวจสอบภายในและ 3) กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

ความมีเสถียรภาพของการตรวจสอบภายในนั้น ผู้ตรวจสอบภายในต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้กิจกรรมการให้ความเชื่อมั่น การให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรม เป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (วารุณี สุกใส, 2550) (กรมบัญชีกลาง, 2551) (ศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2554) จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติงานทางด้านตรวจสอบภายใน จึงสนใจศึกษาถึงมุมมอง ของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อนำไปพัฒนางานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามุมมองของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือการวิจัย เพื่อสอบถามเกี่ยวกับมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้

ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จากกลุ่มตัวอย่าง 42 คน โดยแบบสอบถามใช้กับปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัด หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง ผู้อำนวยการกองการศึกษา และแบบสัมภาษณ์ใช้กับนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

1) แบบสอบถาม ใช้กับหน้าส่วนราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ประกอบด้วย ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัด หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง และผู้อำนวยการกองการศึกษา ด้วยวิธีตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านมุมมองและความเห็นของผู้บริหารต่อการตรวจสอบภายใน

ส่วนที่ 2 ด้านรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายใน

ส่วนที่ 3 ด้านระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และประเมินระดับของการปฏิบัติ 4 ระดับ ปรับปรุงจาก Likert Scale (อำนาจ ผ่องวรรณ, 2555)

2) แบบสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้กับผู้บริหารท้องถิ่น คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ในการตรวจสอบภายใน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในกำหนดโครงสร้าง ของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา สร้างแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อแก้ไขและปรับปรุง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ทหาค่า IOC และค่าความเชื่อมั่น ตรวจสอบแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะผู้บริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 คน ประกอบด้วย นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัด หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ในปีงบประมาณ 2559 – 2560 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ (Percent) โดยวิเคราะห์ค่าน้ำหนักและจัดหมวดหมู่ ตามข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าน้ำหนัก ดังนี้

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับดีมาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับดี

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับที่ต้องพัฒนา (Likert Scale อ้างถึงใน อำนาจ ผ่องวรรณ, 2555)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 42 คน คือนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัด หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง และผู้อำนวยการกองการศึกษา มีมุมมองต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 โดยส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ 46-50 ปี ช่วงอายุละ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมามีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 โดยส่วนมากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 โดยส่วนมากปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด ปลัด รองปลัด และหัวหน้าสำนักงานปลัด ประเภทละ 6 คน คิดเป็นประเภทละ 14.3 โดยส่วนมากสังกัดหน่วยงานสำนักงานปลัด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาสังกัดหน่วยงานกองช่าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 โดยส่วนมากมีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปี ไป จำนวน 26 คน คิดเป็น

ร้อยละ 61.9 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เกิน 15 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 โดยส่วนมากเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการตรวจสอบภายใน ไม่เกิน 5 ครั้ง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมาไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการตรวจสอบภายใน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9

2. มุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในพบว่า ระดับที่ต้องพัฒนา คือ องค์กรมีโครงสร้างการแบ่งส่วนงานของงานตรวจสอบภายใน การติดตามผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ระดับปานกลาง คือ งานตรวจสอบภายในมีความจำเป็นต่อองค์กร ช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ การเงินและบัญชี การพัสดุ และด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสามารถควบคุมความเสี่ยง สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงของกระบวนการบริหารความเสี่ยง ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านความถูกต้อง ครบถ้วนและความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้านการเงินการดำเนินงานการดูแลรักษาทรัพย์สิน รายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในเป็นการเสนอแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ผู้ตรวจสอบภายในรายงานผลการตรวจสอบชัดเจน เข้าใจง่าย มีการอ้างอิงระเบียบที่เกี่ยวข้องประกอบผลการรายงาน ผู้ตรวจสอบภายในให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบด้านการเงินและบัญชี การพัสดุ ข้อบังคับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น งานตรวจสอบภายในเป็นงานที่ต้องทราบระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท และต้องเป็นผู้เปิดเผยให้กับผู้ร่วมงานภายในหน่วยงานต่าง ๆ ทราบ ระดับมาก คือ งานตรวจสอบภายในมีส่วนส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานภายในองค์กร การตรวจสอบภายในสามารถป้องปรามมิให้เกิดความเสียหายหรือการทุจริตรั่วไหล เกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ ขององค์กรรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในสามารถป้องกันข้อผิดพลาด และเป็นตัวชี้วัดแนวทางการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ผู้ตรวจสอบภายใน ต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ได้ตลอดเวลาต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการปฏิบัติงาน ต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน อดกลั้น มีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน สามารถประสานงานกับหน่วยรับตรวจและผู้เกี่ยวข้องได้ทุกฝ่าย

3. การวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นต่องบประมาณหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าผู้บริหารเห็นว่า วิธีการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในไม่ใช่ว่าการจ้องจับผิดการทำงาน ไม่สร้างความยุ่งยากและไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับระบบงานต่าง ๆ ในองค์กร การตรวจสอบภายในมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานใน อปท. เพราะการตรวจสอบภายในเป็นกระบวนการที่สามารถประเมิน แนะนำ เสนอแนะทางการปฏิบัติงานให้กับผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานภายในระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง โครงสร้างการบริหารงานของ อปท. จำเป็นต้องมีหน่วยงานตรวจสอบภายใน เนื่องจาก หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานเบื้องต้นในการตรวจทานการทำงานเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในการปฏิบัติราชการ และเป็นหน่วยงานเดียวที่เข้าถึงเอกสารและติดตามการปฏิบัติงานของทุก ๆ ตำแหน่งในหน่วยงานได้ งานตรวจสอบภายใน มีส่วนส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานภายในองค์กร เพราะช่วยให้การบริการงานขององค์กรถูกระเบียบ มีแนวทางปฏิบัติที่ดี อีกทั้ง เป็นหน่วยงานที่ป้องปรามการกระทำที่ส่อเจตนาทุจริตรวมถึงการมีระบบตรวจสอบภายใน ทำให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี ผู้บริหารรับทราบปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้การบริหารงานภายในองค์กรเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้ตรวจสอบภายในมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนผู้ตรวจสอบภายใน ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ สามารถเข้าตรวจสอบการทำงานของทุก ๆ ตำแหน่งในองค์กรได้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถเป็นเครื่องมือ หรือผู้ช่วยบริหารในการทำหน้าที่สอบแทนและกลั่นกรองความถูกต้องของระบบงานต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้มีแนวทางการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับ เนื่องจาก การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในนั้น เป็นผู้กลั่นกรองความถูกต้องของระบบงานต่าง ๆ ภายในองค์กร จะทำให้พบปัญหา ข้อผิดพลาด หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากนำข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ปัญหาข้อผิดพลาด หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพให้ถูกต้องเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จะช่วยให้การบริหารงานของผู้บริหารเป็นไปด้วยดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีปัญหาหรือประสบปัญหาข้อทักท้วงจากการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน) ในประเด็นการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในมี

ประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจาก ผลการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายในทำให้ผู้บริหารทราบข้อดี ข้อเสีย หรือจุดบกพร่องต่าง ๆ เพื่อแก้ไขให้การดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม จุดอ่อน/ความเสี่ยง ของการดำเนินงานของ อปท. คือ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีมากและเปลี่ยนแปลงบ่อย รวมถึง ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ ความเข้าใจระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในมากเพียงพอ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้ แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาทางด้านตรวจสอบภายในสามารถทำได้โดยผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา ต้องให้ความสำคัญและยอมรับกระบวนการตรวจสอบภายใน เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้องตามระเบียบ และควรเพิ่มตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในให้ครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางด้านการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การศึกษามุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่า มุมมองของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในมี 4 ระดับด้วยกันคือ ระดับที่ต้องพัฒนา ระดับปานกลาง ระดับดี และระดับดีมาก และพบว่า ไม่มีประเด็นที่ผู้บริหารท้องถิ่นประเมินในระดับดี ส่วนในระดับอื่นมีประเด็นสำคัญที่ได้รับการประเมินในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ประเมินในระดับที่ต้องพัฒนา คือโครงสร้างการแบ่งส่วนงานของงานตรวจสอบภายในและการติดตามผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในโดยตรงหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน แต่อาจมีกรอบภาระงานไม่ชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในเป็นอย่างยิ่ง

2. ประเด็นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ประเมินในระดับปานกลาง คือ งานตรวจสอบภายในมีความจำเป็นต่อองค์กร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทุกฝ่ายเล็งเห็นว่า งานตรวจสอบภายในช่วยทำให้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ การเงินและบัญชี การพัสดุ และด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

สามารถควบคุมความเสี่ยง สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงของกระบวนการบริหารความเสี่ยง ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านความถูกต้อง ครบถ้วน และความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้านการเงิน การดำเนินงาน การดูแลรักษาทรัพย์สิน รายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน เป็นการเสนอแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ผู้ตรวจสอบภายใน รายงานผลการตรวจสอบชัดเจน เข้าใจง่าย มีการอ้างอิงระเบียบที่เกี่ยวข้องประกอบผลการรายงาน ผู้ตรวจสอบภายในให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบด้านการเงินและบัญชี การพัสดุ ข้อบังคับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น งานตรวจสอบภายในเป็นงานที่ต้องทราบระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท และต้องเป็นผู้เปิดเผยให้กับผู้ร่วมงานภายในหน่วยงานต่าง ๆ ทราบซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทนา แจ้งสว่าง (2553) ที่กล่าวถึงการตรวจสอบภายในว่า การตรวจสอบภายในช่วยให้การทำงานเป็นไปตามระบบ ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ การตรวจสอบจึงเป็นสิ่งสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ กาลัญจนา วิมลไชยจิต (2556) สุณา สุทธิเกียรติ (2558) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะงานของการตรวจสอบภายในว่า มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารราชการที่ช่วยผลักดันความสำเร็จ และการตรวจสอบภายในไม่ใช่การตรวจเพื่อจ้องจับผิด แต่เป็นการให้บริการ 2 ลักษณะคือ การบริการให้ความเชื่อมั่นและการบริการให้คำปรึกษา

3. ประเด็นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน ประเมินในระดับ ดีมาก คือ งานตรวจสอบภายในมีส่วนส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานภายในองค์กร ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการตรวจสอบภายในสามารถป้องกันความเสียหายหรือการทุจริตฉ้อโกง เกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สิน ต่าง ๆ ขององค์กร รายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในสามารถป้องกันข้อผิดพลาดและเป็นตัวชี้วัดแนวทางการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ผู้ตรวจสอบภายใน ต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ได้ตลอดเวลา ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการปฏิบัติงาน ต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน อดกลั้น และมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน ผู้รับการตรวจสอบสามารถประสานงานได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับ กรรณิการ์ ศรีใส (2552) และประภัสสร สมอออน (2555) ที่กล่าวถึงผู้ตรวจสอบภายในว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีจริยธรรม โปร่งใส ปราศจากอคติส่วนตัวใน

การปฏิบัติหน้าที่ ต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความรู้ความสามารถในเรื่องระเบียบ แนวปฏิบัติ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป ผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเบื้องต้นก่อนนำเสนอผู้บริหาร รวมถึงการดำเนินงานตรวจสอบภายในต้องมีการวางแผนการทำงาน และทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มาก (วารุณีสุกใส, 2550) เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตรวจสอบภายใน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า โดยรวมแล้วมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ประสบปัญหาและอุปสรรคทางด้านไม่มีผู้ตรวจสอบภายในครบในทุกระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ตรวจสอบภายในมีความรู้ไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านของการตรวจสอบภายใน เนื่องจาก ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบภายในตามไม่ทัน จึงไม่สามารถให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน จึงควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรมีการจัดสรรอัตรากำลังของผู้ตรวจสอบภายในให้เพียงพอและครบถ้วนตามจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่นให้เพียงพอ

2. ควรมีการจัดอบรมผู้ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น หรือส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรมสัมมนาในวิชาชีพการตรวจสอบภายในจากสถาบันภายนอก เพื่อเป็นการพัฒนาให้ผู้ตรวจสอบภายในมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ ความรู้ด้านเทคนิคการตรวจสอบภายในใหม่ ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป

3. ควรกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ตรวจสอบภายใน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่นเป็นประจำเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการให้คำปรึกษา การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งแจ้งข่าวสารด้านกฎ ระเบียบ หนังสือสั่งการใหม่ ๆ เพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความสอดคล้องและเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. หน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ต้องมีการแจ้งระเบียบ ข่าวสาร กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงให้ผู้ตรวจสอบภายในทราบเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของแต่ละหน่วยงาน

5. ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบภายใน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษามุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นที่ประกอบไปด้วย นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งยังขาดในส่วนของผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยจัดทำเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ตรวจสอบภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยจัดทำเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาทั้ง 2 เรื่องนั้น ควรเป็นการศึกษาให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบถึงมุมมองของบุคลากรทุกภาคส่วนที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับงานตรวจสอบภายใน เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบภายในขององค์กร ตั้งแต่กระบวนการวางแผนงานตรวจสอบภายใน การรายงานผลการตรวจสอบภายใน การให้คำปรึกษาแนะนำ การจัดทำรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจในงานตรวจสอบภายใน รวมถึงเข้าใจกระบวนการของแต่ละฝ่ายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. กาญจนา วิมลไชยจิต. (2555). **บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กร**. ข้อมูลออนไลน์ สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://www.cad.go.th>

2. กรมบัญชีกลางกระทรวงการคลัง. (2551). **ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในหน่วยตรวจสอบภายใน กระทรวงมหาดไทย** (ม.ป.ท. : ม.ป.ป.)
3. กรรณิการ์ ศรีใส. (2552). **ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการพัฒนางานตรวจสอบตามแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน :กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาค**. รายงานการวิจัยวิทยาลัยราชพฤกษ์
4. ชฎารักษ์ แก้วศรีปลาต. (2559). **ข้อเสนอปรับปรุงโครงสร้างและมาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายใน**. เอกสารอัดสำเนา (ม.ป.ท. : ม.ป.ป.)
5. นันทนา แจ้งสว่าง. (2553). **ท่านได้รับประโยชน์อะไรจากหน่วยตรวจสอบภายใน**. ข้อมูลออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2560 จาก <http://www.tru.ac.th>
6. วารุณี สุกใส. (2550). **การพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏกรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
7. ศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2554). **บทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน**. วารสารบริหารธุรกิจ ปีที่ 34 ฉบับที่ 321 ตุลาคม - ธันวาคม 2554 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
8. สุนา สุทธิเกียรติ. (2558). **มารู้จักวิชาชีพการตรวจสอบภายใน**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี ปีที่ 9 ฉบับที่ 19 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2558
9. ประภัสสร สมอออน. (2555). **ความเป็นอิสระในการสอบบัญชี : คุณภาพในการสอบบัญชี**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2559
10. อำนาจ ผ่องวรรณ. (2555). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปริญญาโทและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา.